

Näitusel „Õige keha, vale keha?“ kasutatud materjalide autorid

Info näituse kohta: <https://www.erm.ee/et/oige-keha-vale-keha>

Elukaar

Fotod

Evald Allas, Joh. Allikas, Anu Ansu, Vladimir Bežanitski, Carl Oswald Bulla, Jakob Bokmanni kogu, Jaak Eelmets, Elmar Einasto, W. Homann, Ernst Jaaksoni kogu, Theodor John, Kiur Kaasik, August Keskküll, Arno Kink, Jaan-Johan ja Adele Kuuse kogu, Johannes Lukin, Leopold Matt, Gustav Münter, Laura Oks, Georg Johannes ja Peeter Parikas, Ellen Pihlak, Uno Pilvre, Valdo Pilvre, Andres Putting, Johannes Pääsuke, Viktor Reier, Hans Reimer, Reinhold Sachker, Viktor Salmre, Eduard Selleke, Taavi Sepp, Karl Soldan, H. Tael, Armas Otto Väisänen, Mati Ülenurm ja teadmata fotograafid

Filmid

Priit-Juhan Hinnov, Aksel Mägin, Maido Selgmäe, Toivo Sikka, Aleksander Toom, Ain Vaino, Bernhard Vall

Graafika

Eduard Wiiralti käed. 1921.

Richard Sagrits. Saunas. 1939.

Akvarell

Alexander von Uexküll. Oizal! pulmad! 18. sajandi I pool.

Toit

Fotod

Jakob Bokmanni kogu, Elmar Kald, Bernhard Kangro, Viire Kobrusepp, Friedrich Kohtitsky, Johannes Laidus, Aleksander Luhasalu, Ilmari Manninen, Karl Heinrich Oksermann, Parikas, Georg Johannes Parikas, Ellen Pihlak, Uno Pilvre, Johannes Pääsuke, Jaana Ratas, Carl Sarap, Tiit Sibul, Hans Soosaar, Merylin Suve, Aleksander Thal, Johannes Triefeldt, Valdur-Peeter Vahi, Hillar Virkus, Hans Voolmann ja teadmata fotograafid

Graafika

Sebald Beham. Talupoegade pidu Mögeldorfis. U 1527.

Tundmatu kopist J. Callot' järgi. Vanaeit kausiga. Pärast 1623.

Adriaen van Ostade. Söögipalve (Benedicite). 1653.

Aleksander Uurits. Nälg. 1909.

Vladimir Makovski. Gurmaan. 1916.
Eduard Wiiralt. Nälg. 1922.
Eduard Wiiralt. Söömar. 1924.
Demokraatia kaks palet. Umbes 1928.
Gori. Liha. 1930–1939.
Eduard Wiiralt. Kabaree. 1931
Ülo Sooster. Einestaja. U 1950–1959.
Priit Pärn. Kuivalt. 1986.
Romulus Tiitus. Mis puudus toitlustamishäitusel? Vabrikandi vs. töötu söögilaud. 1959.
Kristjan Raud. Kerjus. Dateerimata.
G. Schael (?). Riia koolerahaigla haigepõetaja Barbara Poll. Dateerimata.
Aleksander Promet. Nälg. Joonistus Kalevipoja ainetel. Dateerimata.

Maalid

Marten de Vosi töökoda. Kaana pulm. 1597.
Oletatavasti Peter Frans de Grebber. Madonna puuviljapärjas. U 1650.
Jean-Francois de Troy. Lõuna austritega. 1735.
Anton Raufer-Redwitz. Natüürmort. U 1800–1899.
Alfred Hirv. Natüürmort. U 1900–1918.
Alfred Hirv. Natüürmort. 1915.
Alfred Hirv. Natüürmort. Dateerimata.
Natalie Mei. Nälg. 1924.
Efraim Allsalu. Teomehe pere lõunalauas. 1958.
Enn Põldroos. Söömaaeg. 1969.
Rein Tammik. Maasikad piimaga. 1974.
Rein Tammik. Heda „Homnikusöök põldmurakapirukaga“ ja Meris. 1976.
Malle Leis. Jalutuskäik Läänemaal. 1982.
Andrei Jegorov. Natüürmort kaetud lauaga. Dateerimata.
Rudolf von zur Mühlen. Vaikelu viinamarjadega. Dateerimata.
Tundmatu kunstnik. Südaõine moodne keskustelu. Dateerimata.
Tundmatu 18. sajandi kunstnik. Viinamarjad leevikestega. Dateerimata.
Tundmatu kunstnik. Natüürmort puuviljadega. Dateerimata.

Tundmatu kunstnik. Natüürmort puuviljadega. Dateerimata.

Plakatid

Guido Malmberg. Eesti Seemnevilja Ühisus. U 1930–1939.

Richard Sagrits. Kalurid, anname käesoleval aastal vähemalt 200 000 tsentnerit kala. 1948.

Toivo Kulles, Aleksander Pilar. Rajame uusi puuvilja- ja marjaaedu kolhoosidesse! 1952.

Aleksander Pilar. Rohkem kõrgekvaliteedilist kala riigile! 1952.

Diana Laev. Tomatikaste, maitsev lisand toitudele. U 1944–1958.

Heino Kersna. Tartu Piimakombinaadi jäätis on maitsev ja kosutav. ENSV Liha- ja Piimatööstuse Ministeerium. 1953.

Халва питательна и вкусна. Kalev. 1953.

Aromaatsed kohvid. ETKVL Rakvere Tööstuskombinaat. 1954.

Voldemar Tomassov. Džemm ja povidlo. Eesti NSV Kaubandus-Tööstuspalat. 1954.

Kvaliteetsed kalakonservid. ETKVL Pärnu Kalamajand. 1954.

Marja- ja puuviljaveinid. Eesti NSV Kaubandus-Tööstuspalat. 1954.

Siima Škop. Müüme 1960. aastal riigile 100 000 tonni liha. 1960.

Tõnis Vint. Või igale söögilauale. 1967.

Tõnis Vint. Juust maitseb kõigile. 1967.

Tõnis Vint. Joome rohkem piima. 1968.

Tõnis Vint. Keefir 1/2 l 13 kop. ENSV Liha- ja Piimatööstuse Ministeerium. 1968.

Juust igale toidulauale. 1968.

Gennadi Skvortsov. Kohvisõpradele maitseb kindlasti Moka karastusjook. Tallinna Limonaaditehas. 1968.

Gennadi Skvortsov. Tallinna Leivakombinaat. 1969.

Lilian Härm. Eks iga perenaine tea, et värskest kalast roog saab hea. Eesti Tarbijate Kooperatiivide Vabariiklik Liit. 1969.

Soovitame teile. 1969.

Tõnis Vint. Piim joogina ja paljude toitade koostisainena. Tarvitage rohkem piima. 1970.

Juri Dubov. Kamajahu. 1972.

Toit mitmekesisemaks! Eesti Tarbijate Kooperatiivide Vabariiklik Liit. 1972.

Tõnis Vint. Veretooted. 1973.

Reet Eisen. Ihaldatav maiuspala on maal ja linnas värsket kala. Eesti Tarbijate Kooperatiivide Vabariiklik Liit. 1974.

Henno Käo. Kasemahl. Tartu Konservitehas. 1977.

Juues pudeli Pepsit, võid võita palli! Tallinna Karastusjookide Katsetehas. 1985.

Sergei Didök. Pepsi-kola. 1985.

Ilu ja sündsus

Fotod

Karl Hugo Akel, Toomas Aring, Karl ja Oskar Artus, Jakob Bokmanni kogu, Emmanuel von Eggert, Axel Olai Heikel, Arp Karm, S. Koppel, Adele ja Jaan-Johan Kuuse kogu, Räni Laanmaa, fotograafid Lembergid, Jaan Mering, Lembit Michelson, Georg Johannes ja Peeter Parikas, Uno Pilvre, Oskar Poll, Dmitri Prants, Theodor Prümm, Jaan Riet, R. Roots, Viktor Rudko, Eduard Sakk, Viktor Salmre, Gustav Sander, Carl Sarap, Wilhelm Staden, Albert Truuväärt, Alexander Teppor, Hans Vanaveski, Oskar Viikholm, Hans Voolmann, Heinrich Öormann, teadmata fotograafid ja kaader mängufilmist „Karikakramäng: Tätoveering“, režissöör Peeter Simm, Tallinnfilm, 1977.

Filmid

Tallinna koolide võimlemispäev Kalevi platsil 30. mail 1924.

Estonia filmi kroonika. 1931.

Eesti kroonika ja kirevat välisilmast nr 104. 1936.

Eesti Kultuurfilmi ringvaade nr 50. 1937.

Reportaaž II Eesti Mängudest. 1939.

Graafika

Eduard Wiiralt. Lamav naisakt. 1926.

Eduard Wiiralt. Akt tätoveeritud käega. 1938.

Rahvuskeha

Fotod

Karl Hugo Akel, Krünella Baranyai, Jakob Bokmanni kogu, Jaak Eelmets, Johannes Ehrenverth (Jaan Eelnurme), Elmar Einasto, V. Gorbunov, Diana Haapsal, Osvald Haidak, Karl Hintzer, Martin Jakobson, Oskar Juhani, E. Järve, Trevor Kaljur, Mari Kaljuste, Artur Kalm, Mati Kalve, Arp Karm, Jarmo Kauge, Amelia Kiisk, Natalja Kit, Melinda Klink, Maria Kovalchuk, P. Krüner, Adele ja Jaan-Johan Kuuse kogu, Pavel Kuznetsov, Voldemar Kõdar, Nikolai Königsfest, Johannes Külmet, Kevin Laanemets, Elise Marie Leetberg, Harald Leppikson, Tanel Liloson, Loreen Lind, N. Ljubtšenko, Heleen Lomp, Heiki Merila, Lembit Michelson, Herbert Nikolai Muischneek, Boris Mäemets, Maikel Mägipõld, Ilmarine Möldri, Lisete Nepste, Johannes Niilus, Nikolai Nyländer, G. Paas, A. Pajunurm, Georg Johannes ja Peeter Parikas, Erik Prozes, Kaljo Pruul, Endel Puusepp, Elis Andrea Põdra, Stella Maria Põdra, Enno Raun, Robert Reisman, Jaan Riet, Rene Riisalu, Käsper

Rutov, Jaan Rõõmus, A. Räim, Kert Saarma, Andrei Sahharov, Elza Estere Salumets, V. Samussenko, Carl Sarap, Lara Savila, Emma Schneider, Leka Sergeeva, Tiit Sibul, Peeter Sirge, Karl Soldan, Hans Soosaar, Gunnar Stein, Peeter Säre, Semjon Školnikov, Vlad Žarkov, Uku Pärtel Tali, H. Tamm, Uku Tampere, Endel Tarkpea, Andres Tarto, Mia Teichmann, Ivan Teterin, Aron Tiitus, Georgi Tsvetkov, Albert Truuväärt, Hans Tõlpt, Miia Margaret Untera, Tiit Veermäe, Oskar Vihandi, Toomas Volmer, Hanna Githa Võsu, Vanessa Võsu, Helina Väli, Albert Ühtigi ja teadmata fotograafid

Joonised

Maire Annus, Erika Nõva, Olev Siinmaa

Plakatid

Kirjastus H[einrich] Laakmann. Võidelge tiisikusega! 1920. aastad.

Reever. Kaitseme laste tervist. U 1941.

S. Propst, Virve Kotkas. Alkoholi kahjulikkus. 1973.

S. Propst, Virve Kotkas. Suitsetamise kahjulikkus. 1973.

Rudolf Kangert. Alkoholism – isiksuse enesetapp. 1976.

Ljudmilla Kalmajeva. Ära lühenda oma elu! 1977.

Tiina Reinsalu. Isa tuli koju. 1979.

Reet Eilsen. Parim vahend idiootide produtseerimiseks – alkoholi pikaajaline tarvitamine. 1981.

Alfred Saldre. Isa, ära joo enam! 1982.

Karikatuurid

Jüri Aljak, Viljar Anso, Heiki Ernits, Erki Evestus, Hugo Hiibus, Olimar Kallas, Ants Kasesalu, Priit Koppel, Teet Kuusmaa, Uko Künnap, Heiki Maiberg, Stanislav Malahhov, Urmas Nemvalts, Marko Pikkat, Elle Tikerpäe, Olavi Vaher, Väino Vahtrik, Edgar Valter, Aarne Vasar

Kannatus

Fotod

Armin Alla, V. Gorbunov, Tõnu Grepp, N. Horumzi, Theodor John, Alexander Jurich, Elmar Kald, Karin Kaljuläte, R. Kangro, Jaak Karp, Arp Karm, Johanna Kriibi, Vello Kutsar, Voldemar Kuus, Nikolai Königsfest, Abraham Laan, Harald Leppikson, Eerik Lilienthal, Gunnar Loss, Tairo Lutter, Joel Marklund, H. Martinson, Herbert Muischnek, V. Nikolajev, Nikolai Nyländer, Uno Oksbusch, Karl Oras, Georg Johannes Parikas, Peeter Parikas, Kai Pfaffenbach, Udo Pilvre, fotograaf Ploom, V. Prümmel, Kaljo Raud, Elmo Riig, Jaan Riet, Salomon Rosenfeld, Viktor Rudko, Johannes Saarpuu, Olaf Samarüütel, Hans Soosaar, Stanislav Stepasko, Kalju-Hillar Suur, Endel Tarkpea, Ado Taska, Heinrich Tiidermann, Isi Trapido, Gunnar Vaidla, Jüri Varus, Jüri Vendelin, Oskar Vihandi ja teadmata fotograafid

Vlogid

Mirjam Hunt, Laura Klauzer, Merily R.

Video

Mina ja AIDS. Punane tuba, nr 33. Režissöör Karin Nurm. Eesti Rahvusringhääling. 2002.

Akvarell

Eduard Wiiralt. Naine häbipostil. 1919.

Graafika

D. Calm. Jalataldade peksmine.

D. Calm. Peksmine nuudiga. Piinamis- ja hukkamisstseenid.

D. Calm. Vitstega peksmine piinapingil. Piinamis- ja hukkamisstseene.

D. Calm. Vangide aheldamisviisid kongis. Piinamis- ja hukkamisstseenid.

D. Calm. Pea maharaiumine mõõgaga. Piinamis- ja hukkamisstseene.

D. Calm. Hukkamine tuleriidal ja keetmine. Piinamis- ja hukkamisstseene.

D. Calm. Poomine. Piinamis- ja hukkamisstseenid.

Adam Olearius. 17. sajandi Eesti elu kujutavaid pilte. U 1630–1887.

Naine oma abikaasaga. 17. sajand.

Ott Kangilaski. Noor Kreutzwald näeb pärisorjade peksmist. U 1950.

Richard Sagrits. Peksupink, 1905. a. 1950.

Olev Soans. Kadalipp. 1958.

Õpetaja vitsakimbuga. David Sliperi taskuraamat.

Luuletused

Carl Körber, Oja. – Uus ABD-Ramat ehk essimenne lapse ramat. Tartu: H. Laakmann, 1872.

Mattias Johann Eisen, Haigus. – Ettelugemised ja Ülesütlemised. Laste Raamatukogu no 15. Tallinn: K. Busch, 1904.

Karl August Hindrey, Pambu-Peedu. Tartu: Postimees, 1906.

Karl August Hindrey, Jaunart Jauram. Tallinn: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus, 1921.

- Karl Eduard Sööt, Krokodill. – Huvitaja I. Tartu: Voldemar Tamman, 1932.
- Julius Oro, Kuidas elas Kärdi-Kusti. Tartu: Loodus, 1938.
- Salme Mets, Mall ja Sass. Geislingen/Steige: Kultuur, 1947.
- Hando Runnel, Nutikas lutikas. – Miks ja miks. Tallinn: Eesti Raamat, 1973.
- Viivi Luik, Jonn. – Tubased lapsed. Tallinn: Eesti Raamat, 1979.
- Kalju Kangur, Jonnipusa. – Kuldsed krabid. Tallinn: Eesti Raamat, 1982.
- Hando Runnel, Vanaema õpetus. – Mõtelda on mõnus. Tallinn: Eesti Raamat, 1982.
- Jakob Tamm, Jonn. – Ussipealik. Tallinn: Eesti Raamat, 1988.
- Jakob Tamm, Ussipealik. – Ussipealik. Tallinn: Eesti Raamat, 1988.
- Leelo Tungal, Olin hea laps. – Jõulutaadi ootel. Tallinn: Olion, 1995.
- Ave Alavainu, Teismelise laulud 3. – Eesti lasteluule valimik II. Tallinn: Avita, 2001.
- Julius Oro, Illi mänguajad. – Laps ja kuu. Tallinn: Avita, 2001.
- Ööbik. – Vana karu löi trummi. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti Keele SA, 2001.

Illustratsioonid

- Gori – Julius Oro, Taeva-käabus. Tallinn: Kool, 1922.
- Roman Haavamägi, Edgar Isok – Julius Oro, Jõuluõhtu. Tallinn: Pääsuke, 1925.
- Richard Kivit, Eduard Järv, Heino Lehepuu – Huvitaja I. Tartu: Voldemar Tamman, 1932.
- Richard Kivit – Irma Truupõld, Kuidas jõuluvana leidis endale ameti. Tartu: Loodus, 1937.
- Helmut Valtman – Julius Oro, Kuidas elas Kärdi-Kusti. Tartu: Loodus, 1938.
- Edmond Vallot – Aksel Walgma, Kuri vitsakimp. Altenstadt : Schongau, 1946.
- Edmond Vallot – Salme Mets, Mall ja Sass. Geislingen/Steige: Kultuur, 1947.
- Karl August Hindrey – Karl August Hindrey, Lõhkiläinud Kolumats. Tallinn: Eesti Raamat, 1979.
- Lilian Härm – Jakob Tamm, Ussipealik. Tallinn: Eesti Raamat, 1988.
- Silvi Väljal – Päkapikul päevad segi. Koostanud Olivia Saar. Tallinn: TEA, 2006.
- Ülle Meister – Eesti jõulusalmide ja -juttude kuldraamat. Koostanud Olivia Saar. Tallinn: TEA, 2011.
- Laste Rõõm. I osa: Eesti lastejutte ja luuletusi koos piltidega 1860–1980. Koostanud Ülle Väljataga, Anu Kehman. Tallinn: Eesti Lastekirjanduse Keskus, 2013.

Tehnoloogiline ja fantaasiakeha

Fotod

Karl Grepp, Friedrich Kohtitsky, Julius Johann Kurvet, Ferdinand Leinbock (Linnus), Ain Protsin, Edgar Saar

Maalid

Jüri Arrak. Maski embuses. 1983.

Jüri Arrak. Mardiöö. 1987.

Lembit Sarapuu. Tants. 1988.

Miljard Kilk. Dinee. 1999.

Miljard Kilk. Parise otsus. 2008.

Miljard Kilk. Fööniks. 2017.

Kalli Kalde. Libahunt. 2017.

Kalli Kalde. Liba-sinirebane. 2018.

Viive Noor. Jookseb koos huntidega. 2018.

Ruudu Rahumaru. Transformatsioon.

Multidistsiplinaarne kunst

Peeter Laurits. Internet 3.0. Repro seeriast Codex naturalis. 2015.

Peeter Laurits ja Andres Lõo. Coming soon – utoopiline eelmäng. 2018.

Video

Ringvaade, nr 1410. Režissöörid Anna Stepanova, Eva Katariina Taimre. Eesti Rahvusringhääling. 2017.

Maria Veide